

ΒΙΚΥ ΤΣΕΛΕΠΙΔΟΥ

120 γραμμάρια

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΘΗΝΑ 2022

ΝΕΦΕΛΗ / ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Βίκυ Τσελεπίδου, *120 γραμμάρια*

Η φωτογραφία στο εξώφυλλο είναι της Βίκυς Τσελεπίδου από το έργο του Jan Švankmajer «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων» (Έκθεση “*Metamorphosis*”, *Fantastic Visions of Starewitch*, Švankmajer and the Brothers Quay, CCCB, Barcelona, 2014).

Σχεδιασμός βιβλίου: Περικλής Δουβίτσας
Διόρθωση-επιμέλεια: Βαρβάρα Καρζή

1η έκδοση, Δεκέμβριος 2022

ISBN: 978-960-504-344-5

Για την ελληνική έκδοση:
© Εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ και Βίκυ Τσελεπίδου

Ασκληπιού 6, Αθήνα 106 80
τηλ.: 210 3639962 – fax: 210 3623093
e-mail: info@nnet.gr
<https://nefeli.fairead.net>

Στους φίλους μου

Τάσο Μίντζια

και

Νίκο Χατζηνικολάου

*Το μάτι είναι από θάλασσα, ποτέ του δεν γεμίζει.
Το μάτι μόνο γεμίζει όταν του ρίξεις μια χούφτα χώμα.*

Επάγγελμα με ρωτάτε ή ιδιότητα; Ναυτικός είμαι. Σε κρουαζιερόπλοια δουλεύω, πρέπει να σημειωθεί ότι ειδικά σε κρουαζιερόπλοια; Είναι λίγο ντροπή να δηλώνεις ναυτικός άμα δουλεύεις σε κρουαζιερόπλοιο, αλλά πλέον το προσπερνώ, δεν κάθομαι να το σκαλίσω. Από μακρινά ταξίδια, να σου πω, δύο μόνο έκανα. Στο πρώτο δεν ήξερα, στο δεύτερο είπα θα συνηθίσω. Με την καμιά. Εξαντλούν το μέσα σου οι μακριές θάλασσες, βαραίνει το μάτι σου, χρυσό να με κάνουν δεν ξαναπάω. Μαύρα κύματα έχεις δει; Άσε τα προβατάκια με τους γλάρους που ζωγραφίζουν τα μωρά. Μαύρα λέω, πίσσα, ν' ανοίγουν το στόμα τους και να σου ρουφάνε σαν από όστρακο το μυαλό, άδαιο τενεκέ να σ' το αφήνουν. Να ρίχνει κάποιος από ψηλά στον τενεκέ ένα κέρμα και ντρρρρρ να τ' ακούς μες στ' αυτιά σου επί ώρα να γυρνάει, ντρρρρρ, δε θα σταματήσει ποτέ λες, ανατριχιαστικό πράμα, το κύμα πάνω απ' το κεφάλι σου μπετόν αρμέ, ένα με τον ουρανό να γίνεται, κι ύστερα γκντουπ, μ' έναν ξερό ήχο να κάθεται το κέρμα στον πάτο ακίνητο, να ξέρεις πως για μια αιωνιότητα αυτό εκεί ακίνητο στον πάτο θα μένει. Τέτοιες σκέψεις κάνεις στις βαθιές θάλασσες. Να μου λείπουν. Χίλιες φορές στα κρουαζιερόπλοια! Άλλη θάλασσα, γλυκιά, τα κρουαζιερόπλοια. Δεν πας στο πουθενά να χάσεις το μυαλό σου, τις έχεις τις αισθήσεις σου, κρατάς τον εαυτό σου στη χούφτα σου, πώς να σ' το πω, δεν κάθεται ν' αναρωτηθείς από τι υλικό είσαι φτιαγμένος. Ξέρεις ότι χρειάζεσαι τα πνευμόνια σου εσύ για ν' αναπνέεις, ότι δεν είσαι όλος βράγχια. Κάθε πρωί μυρίζεις

χώμα, πίνεις σαν άνθρωπος τον καφέ σου, κάνεις τους υπολογισμούς σου, όλο το βράδυ μετά ταξιδεύεις. Άμα κοιμάσαι καλά και δε σε χαλάει ο ύπνος, σαν όνειρο φεύγει η νύχτα, δεν τη νιώθεις τη διαφορά. Ε, κι όποτε σ' την καρφώσει –στιγμές είναι και σ' την καρφώνει!– πας ανεβαίνεις στο κατάστρωμα, ανοίγεις σαν μεγάλο πουλί τα χέρια σου, σε βαράει στα μούτρα το φως, η αλμύρα, ο άνεμος, γίνεσαι ο ένας και μόνος κύριος του κόσμου, της θάλασσας, της θάλασσας ολόκληρης. Γιατί, πώς να τη μοιράσεις τη θάλασσα, μοιράζεται; Κι ύστερα ένα σωρό λεφτά βγάζω, τι να παραπονεθώ; Κοίτα, για να λέμε αλήθειες, αν έχεις σχέση θες να τη βλέπεις. Τι να κάνει η κοπέλα μόνη της τόσους μήνες, να μεγαλώνει τα μαλλιά της; Λένε μερικοί «Δεν μπορώ, είμαι ερωτευμένος μαζί της», εννοούν τη θάλασσα. Όλες οι θάλασσες κι όλες οι γυναίκες δεν είναι ίδιες, λέω εγώ. Αν με ρωτήσεις, θα το 'θελα να ερχόταν κι η κοπέλα μου μαζί, μαζί να ταξιδεύαμε. Τι να μου λείψει τότε; Στα Κανάρια είναι ωραία, θάλασσες να τις πιεις στο ποτήρι, όλο τον χρόνο καλοκαίρι. Θα πεις, άμα ερχόταν, σε ποιον θα έκανα τώρα αυτό το πληρεξούσιο; Χρειάζεται κι ένας άνθρωπος στη στεριά. Να σε κρατάει απ' τη ρίζα, να μην αφήνει τη θάλασσα να σε τραβάει συνέχεια απ' την άλλη.

Μόνο μια πληροφορία θα ήθελα, δεν έχω σκοπό να προχωρήσω σε μεταβίβαση. Ήθελα να μάθω την αξία του, μου είπαν πως εσείς, οι συμβολαιογράφοι, την υπολογίζετε. Έχω ένα μικρό αμπέλι, κληρονομικό απ' τον πατέρα μου, ενάμισι στρέμμα, στο βουνό, στα εννιακόσια πενήντα, κάποια ακόμη υπάρχουν σ' αυτήν την πλευρά του βουνού, όχι δασικό, το έλεγα, έχω βεβαίωση δασαρχείου, το σημειώνει κι ο μηχανικός στο τοπογραφικό, δε διεκδικείται από το δημόσιο, θέλω να πω, πωλείται κανονικά ως ιδιωτική έκταση, δεν υπάρχει κώλυμα, δεν είναι αυτός ο λόγος που δεν το πουλάω. Έχω μαζί μου το σχεδιάγραμμα, ο τοπογράφος είπε ότι πρέπει να δείτε με τι συνορεύει για να βγάλετε την αντικειμενική, θα ρωτήσω και μεσίτη μετά για την αγοραία. Να το, αυτό είναι. Ανατολικά και δυτικά με δάσος, νότια με το ποτάμι, βόρεια με ιδιοκτησία Εμμανουήλ Μανίκα. Αυτός είναι τώρα που θέλει να το αγοράσει, για να επεκτείνει το δικό του, να βγάλει πρόσωπο στο ποτάμι, κάνει κρασί, έχει επιχείρηση. «Τι το θες το ποτάμι;» τον ρώτησα. «Όλο βροχές δεν είναι εκεί πάνω;» εννοούσα για τα ποτίσματα. «Για να σ' το ζητάω, ξέρω εγώ τι το θέλω» είπε.

Επί χρόνια τους το νοικιάζαμε, σ' αυτόν και στον πατέρα του, και το καλλιεργούσαν κανονικά μαζί με τα δικά τους. Νέος, το δούλευε εμένα ο πατέρας μου, για το κέφι, από μεράκι του. Καθόταν μετά το βλαστολόγημα και παρατηρούσε, λέει, τα πουλιά πώς ανεβοκατέβαιναν στο ποτάμι. Ύστερα που βρήκε τη μάνα μου και φύγανε για Αθήνα ολωσδιό-

λου το εγκατέλειψε, μια μέρα πήρε την απόφαση να το αφήσει στα χέρια του γέρου Μανίκα. Ποτέ δε με πήγε να το δω, ξέραμε μόνο ότι είναι κι ένα αμπέλι στο βουνό, πάππου προς πάππου, που το νοίκιαζε σ' έναν που έφτιαχνε κρασιά.

Αφότου πέθανε κι ήρθανε τα χαρτιά πάνω μου, την ίδια κιόλας μέρα ζήτησα από τον γιο Μανίκα να βγει απ' τ' αμπέλι, όχι ότι δεν ήταν εντάξει, ίσα ίσα, δέκα φορές παραπάνω πλήρωνε απ' ό,τι πληρώνουν συνήθως γι' αυτά, έδινε, λέει, ξεχωριστή ποικιλία. Όμως εγώ τον έβγαλα, έτσι θέλησα, δεν έχω εξήγηση. Δε μου καθόταν καλά, πώς το λένε, να πατούν το χώμα του πατέρα μου κι αυτός μέσα στο χώμα θαμμένος.

«Κοίτα» μου λέει ο Μανίκας, συνεννοήσιμος, επαγγελματίας, κάνει εξαγωγές στα καλύτερα εστιατόρια, Παρίσι, Βρυξέλλες, προμηθεύει την Ευρώπη κρασιά από την ποικιλία αυτή. «Κοίτα» μου λέει, ήρθε Αθήνα και με βρήκε, καθίσαμε για καφέ, «αφού δεν το νοικιάζεις, πούλησέ το μου». Μια κι έξω μου είπε ένα ποσό, όχι του λέω, σε κάθε μου όχι ανέβαζε και το ποσό.

«Μην κουράζεσαι, αδερφέ, δεν το πουλάω, ούτε κι ο πατέρας μου το πούλαγε, το ξέρεις, βρες αλλού» τον έκοψα, γνωρίζοντας καλά, μου το 'παν απ' το Κτηματολόγιο, ότι άλλο αμπέλι που να βλέπει στο ποτάμι δεν έχει, σπανίζουν οι ιδιωτικές εκτάσεις ούτως ή άλλως στο βουνό, έτσι το 'πα για να τον ξεφορτωθώ.

«Κοίτα, εσύ μωρό ήσουν όταν φύγατε» επέμενε. «Σπούδασες, έκανες, διορίστηκες, τη ζωή σου, την

οικογένειά σου, το αμπέλι δεν το έζησες. Εγώ μέσα εκεί μεγάλωσα. Εκεί μέσα έπαιζα, εκεί παίζουν σήμερα τα παιδιά μου. Έπαιρνα σβάρνα όλη την κατηφόρα απ' την κορφή της πλαγιάς μέχρι το ποτάμι και φρρρρ σηκώνονταν σαν κύμα σε αργή κίνηση πάνω απ' το κεφάλι μου τα πουλιά.

»Έξι ήμωνα, επτά; Όταν για πρώτη φορά, ανάγλυφα μες στο υγρό χώμα, είδα τα σημάδια της. Σειρά πατημασιές μεγάλες και παραδίπλα άλλες, ολόιδιες, σε μικρογραφία. Όπου έβρισκες πατημασιά μεγάλη από πίσω και μια μικρή, η γραμμή τους ξεκίναγε απ' το αμπέλι μας και διασχίζοντας το δικό σας έφτανε ως κάτω στο ποτάμι. Ακολούθησα αυτήν τη γραμμή, άκουγα πάντα, δεν είχε τύχει ποτέ ως τότε να τη δω. Ο πατέρας μου πιο πέρα κάτι έκανε λυγισμένος στα γόνατα, σήκωνε τα πεσμένα κλήματα και τα έδενε με τον σπάγγο στα παλούκια. Έμπηξα τις φωνές, “Τρέξε, μπαμπά, η αρκούδα, η αρκούδα-αα!” “Ασ' την αρκούδα ήσυχη κι έλα να μου κρατάς, θέλω, τις κληματίδες να τις δένω”. Τίποτα εγώ, “Η αρκούδα, η αρκούδα”, άρχισαν να γυρνούν μπροστά μου οι σελίδες από τα παραμύθια, θυμάσαι, με τα ζώα του δάσους που τρώγανε, πίνανε και μετά άραζαν κάτω από καμιά παχιά σκιά, σκέφτηκα μήπως τούτη εδώ η αρκούδα είχε φάει, είχε πει και κοιμόταν τώρα γύρω εκεί αγκαλιά με το αρκουδάκι της, βάλθηκα λοιπόν να ψάχνω σπιθαμή προς σπιθαμή το αμπέλι σας για να βρω τα ίχνη, την κρυφώνα της, η αρκούδα με το αρκουδάκι της, ώσπου ψάχνοντας και περιμένοντας, στήνοντας καρτέρι, πήρε τελικά

εμένα ο ύπνος πάνω στις λάσπες και στα πεσμένα φύλλα. Την επόμενη ανέβασα πυρετό, δεν αστειεύεται το μικροκλίμα στο βουνό, την άρπαξα γερά, με πήγαν νοσοκομείο, έκανα πνευμονία, έμεινα καιρό στο κρεβάτι.

»Όμως από τη μέρα εκείνη κι έπειτα, τούτη η πλευρά του αμπελιού, το αμπέλι σας, έγινε για μένα το αμπέλι της αρκούδας, έτσι το έλεγα κι άρχισα να το βλέπω αλλιώς, σαν να μην ήταν απλά ένα κομμάτι γης αλλά ένα παραμυθένιο σκηνικό όπου αρέσκεται κατά καιρούς να τριγυρνά κάτι απολύτως γήινο και ταυτόχρονα μεταφυσικό, κάτι εντελώς δικό μου, κάτι που κάθε φορά που ξυπνά από τη χειμέρα νάρκη του σκιρτά ολοζώντανο μέσα μου. Ακόμα και σήμερα έτσι το λέω για να συνεννοηθώ με τους εργάτες, το αμπέλι της αρκούδας, απέναντι απ' το δάσος με τα ρόμπολα και τις οξιές, το δάσος με τη μαύρη πεύκη.

»Τόσο που το έχω χαζέψει τούτο το δάσος όρθιος πάνω στη μεγάλη πέτρα, τόσες φορές που είδα τα δέντρα του ν' αλλάζουν σχήμα στον δυνατό άνεμο, στιγμές στιγμές ένιωσα ότι γινόμουν κι εγώ κομμάτι, δέντρο του, ότι άλλαζε με κάθε φύσημα και το δικό μου σχήμα. Δεν καταλαβαίνεις τι σου λέω, ε; Έχει, να ξέρεις, μια πλατιά λεία πέτρα στην άκρη του αμπελιού σας που ανάλογα με την εποχή πότε τη φτάνει και πότε όχι το νερό. Συχνά πάω και κάθομαι, ακουμπώ τα πόδια μου σ' έναν πεσμένο κορμό δίπλα της γεμάτο αγριομανίταρα, φυτρώνουν καιμιά φορά στα μανιτάρια ανάμεσα και κάτι μικρά κρινάκια. Κόκκινα.

»Ζαρκάδι έχεις δει ποτέ να κατεβαίνει για νερό; Να ροβολά τρέχοντας την πλαγιά κι όταν φτάνει στην όχθη να διστάζει, να πισωγυρίζει, να κάνει πως φεύγει κι ύστερα με φόρα πάλι να γυρνά και βουτώντας πρώτα τα μπροστινά του να χαμηλώνει τον λαιμό μέχρι ν' ακουμπήσει η γλώσσα του στο νερό; Προχθές είδα πάλι ένα, εκεί που σου λέω καθόμουνα. Δε χόρταινα να το κοιτάζω, γυάλιζαν τα κέρατά του στο φως, το είδωλό του στο νερό. Μια αυτό, μια το τρεμάμενο είδωλό του ακίνητος κοίταγα.

»Κι όχι πριν από πολύ καιρό, μια αρκούδα με το αρκουδάκι της, έτσι μου φάνηκε, ότι σκυφτοί περνούσαν από απέναντι, στις οξιές ανάμεσα, ακολουθώντας μια νοητή ευθεία παράλληλα με το ποτάμι. Είχα την πλάτη μου στραμμένη κι ανέβαινα, γάζωνε όπως συνήθως τέτοια εποχή ο αέρας, παρκαρισμένο το τζιπ στο τέρμα του χωματόδρομου κι ανέβαινα πια να φύγω, ο ήλιος κατέβαινε, όμως σαν κάτι να μου έλεγε γύρνα, γύρνα πίσω σου να δεις, και γύρισα, η γυναίκα μου το ίδιο πρωί μου είχε ανακοινώσει πως χωρίζουμε, καθισμένος στην πέτρα εκείνη είχα κάνει ένα ολόκληρο πακέτο, επί ώρες ακούγοντας τη βοή του νερού, απομονώνοντάς την από όλους τους άλλους ήχους, τα πουλιά, τα κλαδιά, τον αέρα, όμως ένας αλλιώςτικός ήχος τώρα καθώς ανέβαινα για να φύγω, σαν κάποιος να χάραζε μια πορεία πάνω στα ξερά φύλλα, στα σίγουρα όχι λαγός, αγριόγατος ή ζαρκάδι, άλλος ήχος, βαρύς, γυρνάω λοιπόν απότομα και βλέπω, έτσι μου φάνηκε, τη μάνα αρκούδα με το μικρό της να τραβούν μπροστά, και δε θα αμ-

φισβητούσα καθόλου το γεγονός αν δεν ήταν χειμώνας, καταχείμωνο, κι αν δε σκεφτόμουν όλη αυτή την ώρα πάνω στη λεία πέτρα πως ποτέ στη ζωή μου δεν είχα νιώσει τόση ερημιά. Έκλαψα πολύ εκείνη τη μέρα δίπλα στο ποτάμι καπνίζοντας. Έχεις κλάψει εσύ ποτέ στο αμπέλι σας για κάτι;»

«Δεν πουλιέται, ρε Μανίκα, πόσες φορές θες να τ' ακούσεις;»

«Δώσ' το μου τουλάχιστον να το δουλέψω, τι σ' έπιασε και θες να με πετάξεις έξω; Κρασί βγάζω, ξέρεις τι θα πει; Αμπέλι στο βουνό έχει ευλογία πάνω του. Αμαρτία να τ' αφήσεις να χαλάσει».

«Δεν το δίνω σου λέω! Άσ' το να κάθεται, να ρημάξει. Μπορεί μια μέρα να πάω».

«Τι θαρρείς, μωρέ, πως θα σου ζημιώσω τη γη; Έλα μια μέρα στο οινοποιείο να δεις πώς δουλεύουμε. Ευρωπαϊκά κριτήρια, προδιαγραφές, όλα κομπλέ, δεκαπέντε πιστοποιήσεις για την ποιότητα κι άλλες τόσες για το περιβάλλον έχω, όλες οι εργασίες μας χειρωνακτικά γίνονται».

«Δεν έχω αλλιώς να σ' το πω. Δε θέλω άλλοι να πιάνουν το χώμα του πατέρα μου. Το ποτάμι, τις οξιές, τις πέτρες, τα κλήματα, τα πουλιά, τις αρκούδες, τα ζαρκάδια, τις πνευμονίες, τα τσιγάρα του. Όταν βρεθώ κάποτε εκεί πάνω θέλω όλα αυτά χέρι με χέρι να μου παραδοθούν. Από το δικό του χέρι, κατάλαβες;»

«Ποιο χέρι; Ποια χέρια τόσα χρόνια το δούλευαν; Τόσα χρόνια εσύ πού ήσουν; Ούτε ξέρεις κατά πού πέφτει!»

Ούτε ξέρεις κατά πού πέφτει, πέταξε ένα δεκά-
ευρω στο τραπέζι κι έφυγε. Θα 'θελα τώρα εγώ να
ξέρω την αξία του. Μπορείτε εσείς να μου την πείτε;

Αν δεν ήταν αυτή η μάνα θα είχα χαθεί. Τόσο τυχερή είμαι, μου έλαχε αυτή. Είχα χαθεί, έφτασα στο σημείο να βλέπω τον εαυτό μου από εκεί ψηλά, είχα βγει απ' το εγώ, απ' το μυαλό μου· από το ταβάνι με έβλεπα κάτω στο κρεβάτι. Οκτώ μήνες μόνο τα μάτια μου κουνούσα. Μετά σιγά σιγά σηκώθηκα. Βλέπεις, περπατάω. Το δεξί καλά, το αριστερό ακολουθεί, το τραβάω κι έρχεται. Και το χέρι μου το αριστερό, θα το πρόσεξες, δε λειτουργεί καθόλου, αναισθητό το 'χω. Ευτυχώς κι είναι το αριστερό. Του αδερφού μου του κόψαν και τα δυο πόδια αμέσως μετά το ατύχημα. Αυτός μ' έφερε σήμερα, περιμένει κάτω στο αυτοκίνητο, με τα χέρια τώρα μόνο οδηγεί. Όπου του πούμε μας πάει, οι τρεις μας μείναμε. Ακόμα δεν το 'χω χωνέψει που έφυγε ο πατέρας, απ' τα χαρτιά που τρέχω για την αποδοχή κάθε φορά το καταλαβαίνω. Εγχειρήσεις, κόντρα εγχειρήσεις, χημειοθεραπείες, τρία χρόνια μ' αυτό το αυτοκίνητο, μ' αυτά τα χέρια, τον πήγαινε, τον έφερνε ο αδερφός μου στη Θεσσαλονίκη απ' το ένα νοσοκομείο στ' άλλο. Πάλι καλά. Οι γιατροί έξι μήνες ζωής του έδιναν. Αν δεν ήταν αυτή η μάνα... Θέλει τώρα να μας αφήσει από μισό το μερίδιό της απ' την αποδοχή. Να μας πεις τι άλλα χαρτιά χρειάζονται να σ' τα μαζέψω.